



էն ուժեղագ. պիր համարեմ ինքն զարշնջեալ թագ տիրի թէնքքերը իրարմտն պաշտ. պաղը կազե- թալարտան կէօրտիւկիւնիւզ մա- նէվի գօրգ ուլարա գարը տա կա- ղէթամը սիգի միւտաթաա իթ մէքէ իթթիսար իյլէմիւ տիր:

Հայալուքի վաղթար կէնիւ վէ պէնիւ քէյթիւկիւմ սիգէ պու թաւհիւ ինիւն ճէսարեթ վիրմէքտէ տիր. իմտի էթէնտիրէր, վէ էսկի տաթլար, պու պապտէ սիգէ պաշտ պիր ինչ սէյլէմէնիւ քալընը չու գատարը սէյլէմէնիւ քի, գուտրէ թիւնիւն ալըղը սահիւն տէյիւ տիր. գուտրէթիւնիւ ճէմ վար տըր, վէ ճէմ տէ տահա բէք չօգ օլմաք ինթիւմալտէն տիր. Լաքին պու հիսսիւնաթ սիգտէ օլտուգնա, պուտտան զիւտտէ սախալէթ, նէ. դաքէթ, համարեթ, տաթլուգ վէ ինսանիւնիւ իպրազ իտէմէգալիւիւզ վէսէյլամ:

Պու կիւնիւնտէ պաղը կազե- թալարըմըգտա բէք էսէթալիւզ վէ չօգ թէսնէիւ պէ շայեան մէգալէ- լէր օգսւնմագտա վէ միլլէթնէ իսլահը հայիմիդտէն պիւթիւն պիւ- թիւն գաթը իւմիտ օլմագտաթըգ. կապէթամըգ հաթթաւտա պիր նէյր օլտուգնա, էէրիմիւզ վէ վաղթիւիւզ չօղտուտէ պէսանընա վէ ճէվապը- նա միւտաաւտէ իտէմէնէնէկիւնտէն քալընը չու աթիւտէքիւնիւ ալնէն տէրն իէ իթթիսար իտէրիւ:

Մէգքիւր մէգալէտէ կէօրիւնէն միսալիւր նէ գատար վահի իսէ տէ մէրիւնէն ճէվապար տախի պիւզնէ օ գատար պիւմաւէա տըրար:

ԱՌԲԵՆ Ծ. Վ. ԵՒ ԱԻԻԶԱՆԴԻՈՆ  
ԳԱՏԻ ՔԱՇՈՒԱԾ  
ԿՐՈՆԱԳԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԶԵԻ

Շահիւն վէնթաւնիւն ղ

Մեր ազգային լրագրէր անցեալ օր լուր կը բերէր մեզ թէ Եկրօն. Ժողովին նոյն օրուան (ԳԵ.) նստին մէջ, կարեւոր վիճարանութիւն մը եղեր է ճանիկ Սաժոնի Առաջին Տեղապահ Տ. Բաքէն Ծ. Վ. ի վերջին յօդուածին վրայ (Հայուհիւն- րուն տօնը, Աստուածածնայ վե- րապիւնման տօնին առթիւ գրուած) զոր հրատարակեց Բիւզանդիոն, Բայց Կրօնական Դիւանէն այս մա- սին լուր չի տրուիր լրագրիւն- րուն:

Հետաքրքրելով, տագին ան- դին ինկանք իմանալու այս մասին Ժողովոյ մէջ խօսուածները, Բայց կերեւել թէ ոչ ոք, ոչ մէկ կողմ, կուզէ որ Ժողովին դուրս իմացունին տօնը բաներ, (չգիտենք ինչու): Իժկամակօրէն հաղորդուած հա- տակոտոր ծանօթութիւններէ, հե- տեւեալ ամփոխումն ըրինք մտովի ու կը հրատարակենք վերապա- հուծեամբ. Եթէ մեր պատմիչը- ներուն մէջ սխալ մը կայ, հարկաւ կուղղեն Կրօն. Ժողովի բարեսէր անդամները:

Վահրամ Եպիսկոպոս Մանկունի որ Գէորգ Կաթողիկոսին քովը գտնուած է իջմածին, և ան տե- ղէն աստուածաբանութեան գա- ներ բերած է Օրմազիւզ, խօսք բանալով յայտարարեր է թէ Եւա- անի ինձ եղան դիտողութիւն ը- նելու Բիւզանդիոնի մէջ Բաքէն Վաղդապետին մէկ յօդուածին համար, որմէ գալթակցեր էին թէ-

և ես Բիւզանդիոն չեմ կարդար, (1) բայց ինձի եկան ցուցուցին, ես ալ տեսայ որ իրաւ գալթակցական բան մէ գրուածը, Բաքէն վրդ. Աստուածածնայ վերապիւնման տօնն Տրդ. զարէն սահմանուած է կրօն և անոր վերապիւնման կասկածի տակ կը ձգէ: Ասանկ գրուածներ Ժողովուրդը կը գալթակցեն են, Ուշադրութիւն պէտք է ըլլայ. Ս. Պատրիարքը իրատեղու է իր աշա- կերտներն որ տօնակ բաներ չգը բենն (2)

Ս. Նախագահը կը պատասխանց սա մտքով թէ Եթէ Բաքէն վարդապետին ալ յօդուածին վը- րայ գալթակցողներ եղեր են ինչ- պէս կըլլայ որ բնաւ չեն եկեր ինձ գանգատելու, և Մանկունի Սըր- բազանին միայն գացեր են: Ամե- նէն առաջ Պատրիարքին գալու չէի՝ ան զայն կողմէնքը, քանի որ դարմանն ալ Պատրիարքէն մի- այն կը վնասուի: Եթէ գրուա- ծին մէջ սխալ մը կայ, քանի որ լրագրական հրատարակութիւն մէ սա, կարելի էր ուղղել լրագրական հրատարակութեամբ մը: Մանկունի Սըրբազան վարժ է իր տեսած սխա- ները լրագրաց միջոցաւ ուղղելու կամ ուղղել տալու: Արմաշի վար- դապետները սովորած են զանազա- նել հաւատոյ մասը կազմող խըն- դիրներն այն խաղիւններէն որք պատմական եւ աստուածաբանա- կան ալ և այլ դպրոցներու կար- ծիքներ են: Վերապիւնման Տօնին այս կամ այն դարէն սկսիւն հա- ռատոյ մասը կազմող խաղիւններէն է արդեօք, Եթէ Վահրամ Սըր- բազան կրնայ ապացուցանել թէ Առաքեալներուն օրէն հաստա- տուած էր այս տօն, թող հրա- պարակաւ գրէ եւ ուղղէ Բաքէն վարդապետին գրածը: Գալթակ- ղութիւնն, Եթէ կայ գալթակցու- թիւն, ինքնին կը վերնայ այն ա- տենն:

Մանկունի Եպիսկոպոս կոչում կրնէ Խորենացիի մէկ հատուածին (զոր Բաքէն վրդ. յիշած էր ար- դէն) և խնդիրը մատենագրական բնադատութեան փոխելով, Ս. Նախագահը կը փութայ յիշեցնել թէ բանասէրք և պատմաբանք միաբան են այսօր վճռելու թէ Խորենացիին վերագրուած այն

(1) Մանկունի Սըրբազան Բիւզան- դիոն կարդացեր է կամ ոչ, կարե- ռութիւն չունի մեզ համար: Իր դասակարգի մարդիկը չեն որ կապ- րեցնեն ազգային լրագրութիւնն ու գրականութիւնը, ի չգոյնէ Հա- յերէն օրաթերթերու, կան թըր- քաբարբաթ թերթեր, որք լիովին կը գոհացնեն իր զարգացեալ ի- մացականութիւնն և իր նրբացեալ ճաշակը: Բայց եթէ իրօք ըսեր է Կրօն. Ժողովին մէջ թէ ինք Բիւ- ղանդիոն չի կարդար, առաջին ան- ճըլտութիւնը չէ այս որ լուած ըլլայ ո՛ր և է Ժողովի կամ նիստի մէջ:

(2) Մանկունի Եպիսկոպոսի դի- տողութիւն ըրած կտորն է մանա- լանդ մեր Զննող Ժողով հրատա- րակուած յիշեալ յօդուածին Ա. մասին վերջին հատուածն, որ կը սկսի այս բառերով՝ Եկեղեցական աւանդութեամբ և կը վերջանայ այս բառերով՝ «տօնել զայն»

հատուած աւելի ետքի դարերու գրուած մէ:

Մանկունի Եպիսկ. կը պնդէ թէ Աստուածածնայ վերապիւնման Հայ Եկեղեցւոյ հիմնական դաւանանք- ներէն մէկն է, որուն ի պատաս- խանի կրնայ հարցունի թէ ինչ կը հասկնայ վերապիւնման ըսելով, (Մարմնով յարութիւն) Յիսուսի Տեառն Մերոյ յարութեան և համարձման նման, Այս վերջինն Աւետարաններուն մէջ կայ, և մասն կը կազմէ Բրիտանիական հաւա- տայնաց, Իսկ Սըրբոյ Կուսին իր մարմնով մէկտեղ երկինք երնելուն վրայ պատմութիւն կամ աւան- դութիւն մը Մանկունի Սըրբազան կարդացեր է առաքելական դա- րուն մէջ, կամ առաջին դարերու Հայրապետներուն գրուածներուն մէջ, Աստուածածնայ նշման ի պատիւ եկեղեցական յիշատակու- թիւն մը կայ նախի դարերուն մէջ, և Աստուածածնայ վրայ Բը- րիտանիական ջերմ սէրն ար- տայտուած է ի վերջոյ այն բա- րեպաշտիկ զգացումով թէ Տեառն մերոյ Մօր մարմինն ապականած չէր կրնար ըլլալ և պէտք չէ որ ըլլայ: Բայց ո՞ր դարուն մէջ, և որ Եկեղեցիին մէջ, Աստուածածնայ մարմնով համարձման վարդապե- տութիւն մը իրեւ եական հաւա- տացեալ մասն հռչակուեր է:

Մանկունի Եպիսկոպոս յայտա- բարեր է թէ այս մասին ունի գը- րել, բայց յատենի կըրն. Ժողովոյ պարտ կը սեպէ ըսել թէ Արմաշի վարդապետներն ասանկ բաներ պէտք չէ գրեն որ Ժողովը եւս միտքը չպղտորի: (1)

Արմաշի Դպրեվանքին նախորդ վերապիւնմանը կը պատասխանէ թէ Արմաշի վարդ. ներուն պէտք եղած հրահանգը տրուած է թէ ինչ ոճով, ինչ ուղղութեամբ պէտք է քա- րողեն Ժողովը եւս, ինչպիսի բա-

(1) Ըստ մեզ Ժողովը եւս միտքն աւելի կը պղտորի երբ կը լսէ թէ՛ այն կամ այս եկեղեցական, ազ- գային այն կամ այս Հաստատու- թիւնը, կամ Վիճակը և կամ Ա- թուր կողմակցելով, իւրացուցած դրամները շահու կուտայ այս կամ այն պահերին քով, և անոր տո- կոսով հանգիստ ապրելուն շնոր- հիւ, ազգային ու է պաշտօնէ խոյս կուտայ, և պարագ խօսքերով ժամանակ կանցնէ ասդին անդին: Այս և այսպիսի կղերական զեղ- ծումներն են որ Ժողովուրդը կը պաղցնեն իր եկեղեցիէն ալ, ոչ թէ ուսեալ վարդապետներու ըն- տիր ընտիր գրութիւններն՝ ի լու- սաբանութիւն կրօնական, պատ- մական, բանասիրական հարցերու, որք, ընդհակառակն, աւելի ու- թելի կընծայեն այնպիսի հմուտ կղերներ պատրաստող Հայ. Եկե- ղեցին, Ժողովուրդը, կեղծ Ժողո- վըրդականութեան հետամուտ կարգ մը եկեղեցականներէ աւելի, գի- տէ զանազանութէ որն է էականն հաւատքի մէջ, և ո՞րը՝ լոկ կար- ծիքի խնդիր է ընդ մէջ զանազան քննադատական դպրոցներու, որք այսօր կան աւելն քաղաքակիրթ ազգերու կղերներուն մէջ, և ոչ զոր կը գալթակցեն իրենց գո- յութեամբ և իրենց իմացական դործունէութեամբ:

ներ գրեն՝ եթէ գրել հարկ ըլլա եւ ինչպէս ուսուցանեն, երբ կո- չուն ուսուցանական հետազոտու- թեանց համեմատ պարզել խնդիր- ները, Եթէ Պատրիարքը պէտք տեսէ, նորէն հրահանգ կուտայ, Բայց ներկայ պարագային մէջ չօ- չափուածն հիմնական վարդապե- տութիւն մը չէ, այլ զանազան դպրոցներու կարծիքներուն հարե- լանցի մէկ քննութիւնն է. և լը- րագրի յօդուած մ'ալ անկէ աւե- լի կարեւորութիւն և խորութիւն չի կրնար ունենալ:

Ի վերջոյ, Կրօն. Ժողովոյ ատե- նապետ Գրիգոր Արք. Տիմֆանէս- եան միջամտելով, կը խնդրէ Ման- կունի Եպիսկոպոսին փախել այս միջադէպը, կրկնելով թէ Ս. Պատ- րիարք Հայրը գիտէ պէտք եղած հրահանգները տալ իր սաներուն, և այս մասին բնաւ պէտք չկայ որ իրեն յորդորներ կարդացուն մեր կողմէ:

Մանկունի Եպիսկոպոս դիտո- ղութիւն ըրած ըլլալով նաեւ թէ՛ Բիւզանդիոնի մէջ կրօնի և բարո- յականի դէմ բաներ, կը գրուին. թէ այս թերթ Ս. Պատրիարք Հօրմէն ներշնչուած կը կարծուի, և թէ, ինչպէս անգամ մը պա- հանջեց Տ. Խորեն Արք. Ալըգեան, պէտք է որ Կրօն. Ժողովոյ կողմէ ազգաբարութիւն ուղղուի խըմ- բագրին, Ս. Պատրիարք Հայրը կտրուկ կերպով կը պատասխանէ թէ ինք ոչ մէկ թերթ ներշնչելու սովորութիւն ունի, և թէ ազգա- յին ներքին դործերու քննադա- տութեան մէջ կամ գրական և ե- կեղեցական նիւթերու վրայ հրա- տարակութեանց մէջ, ինք կատա- րելապէս կը յարգէ մասնաւոր ազա- տութիւնն, և եթէ մէկ թերթի մէջ սխալ կամ անպատշաճ բան մը երեւի, միշտ կայ միջոց զայն ուղ- ղելու և խմբագիրն յուղղութիւն հրահրելու կամ նոյն թերթին կամ ուրիշ թերթի միջոցաւ, ի վերջոյ, այս «միջադէպն» ալ ելք չունենար, և խնդիրը կը փակուի առանց ու է որոշման:

Դալով մեզ, հաւատարիս չի գար որ Մանկունի Եպիսկ. այն- պիսի դիտողութիւն մ'ըրած ըլլայ թէ Բիւզանդիոնի մէջ կրօնի և Բարոյականի դէմ բաներ կը գը- րուին: Մինչեւ հիւսիս մենք չենք տեսած հայերէն քաղաքական թերթ մը որ Բիւզանդիոնէ աւելի կրօնի և բարոյականի պաշտպան եղած ըլլայ: (1) Բայց Մանկունի Եպիսկոպոս քանի որ քիչ առաջը- սեր է Ժողովին մէջ թէ ինք Բիւ- ղանդիոն չի կարդար, ինչէն գիտ- ցեր է որ այս թերթին մէջ կրօնի և բարոյականի դէմ բաներ կը գրուին: Քանի որ ինք այնքան հոգածու է այն թերթերու մէջ գրուածներուն, ինչու չէնք չնորհք Բիւզանդիոն չկարդայ որ գրուած- ներն ազէկ մը հասկնայ, փոխա- նակ սուղորուց բանբերներու խօ- քովը դատաստան ընելու: Արդէն իր բանը գործն ինչ է: Օրթագիւղ կառավարութիւնը կնճալից Վի- ճակ մը չէ, փառք Աստուծոյ:

(1) Արդի երիտասարդութեան մէջ մինչեւ իսկ զանազաններ կան թէ Բիւզանդիոն չափէն ա- լելի պահպանողական և... պա- տուելիական է:

Գերեզմանական խնդիր մ'ունենալու վրայ էլ, խառն ժողովուրդ անհիկա ալ մէկ կողմ դրաւ, Յարութիւն փայլի մէկ կտրուկ խօսքովը, Մանկունի Եպիսկոպոսը չէ որ քոնսուլտներու, չըմէնտրֆէրներու, բուրիներու, մանկութիւններու և դառնանքներու մանուածապատ հաշիւներ ունենալուն համար ժամանակ չգտնայ գէթ Բիւզանդիոն մը կարգալու և ուղիղ դատաւարան մ'ընելու. Գալով Տ. Խորէն վրդ. Ալըզեանի կողմէ կրօն. Ժողովին եղած առաջարկութեան ի մասին Բիւզանդիոնի նախկին Պատրիարքին վիշտ պատճառող բանը Բիւզանդիոնին Ամուս. նախագահութեան խնդրին վրայ գրեթէ անհիմն էին. ապա թէ ոչ Վերջինի նախկին Սրբազան Խորհրդարանի և Արմաշի նախկին բազմաթիւ վանահայրը տարիներով կրնայ կարգացնել Մանկունի Եպիսկոպոսը — եւ եկեղեցական մեծ և փոքր մանուկներու աթոռի երամանակը:

Եթէ Մանկունի Եպիս. ըսել կուզէ թէ ինք ամուսնական խնդրոյն մէջ Տ. Խորէն Արք. սի համաձայն է, պէտք էր չատանար աշխարհով առանց իրար խառնելու կրօն ու բարոյական, որոց մասին Բիւզանդիոնի խմբագիրը Մանկունի Եպիսկոպոսին դաս առնելու ժամանակ չունի դժբաղդաբար, Մեքսիկայի խնդիրներուն վրայ մեր կարծիքը չի ներ էինք արդէն, երբ նախկին Մասիս օրաթերթին մէջ կը հրատարակէինք Մանկունի Եպիսկոպոսին Մայր Աթոռին քով կա տարած նշանաւոր գործերը պատմող լոյսալցութիւններն որք իբր 20 տարի ետքն արձագանք գտած ըլլալ կը թուին կրօն. Ժողովոյ սա վերջին մի քանի ամսուան նիստերուն մէջ, ուր առաջին անգամը չէ որ Մանկունի Եպիս. բան մը կուտենայ ըսելու Բիւզանդիոնի դէմ (զոր միւս կողմէ չի կարգաւոր երբեք): Չամուրճեան Պատուելին, որ ըստ օրինակին կուզէ հետեւիլ Մանկունի Եպիսկ. (առանց անոր հրամանութեան ընդարձակութիւնն ունենալու), աշխատէ չէր ընելու ինչ որ ազգային թերթերու մէջ տեսնէր իր դատաւարան տեսակ մը լատինամիտ ուղղափառութեան և ծիսած սկզբնաւոր աստուածաբանութեան հակառակ, զայն կը նշաւակէր իրեն կրօնի և բարոյականի հակառակ և կրօն. Ժողովին ուշադրութեան կը մատուցանէր իրեն տեսակ մը լատին հաւատաքնութեան, Բայց... չէր ըսեր թէ ինք չի կարգաւոր այդ բաները գրող լրագիրը:

ՈՒՆԵՆԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱԿԱՆ ԹԱՐԺԱՆ

Դպրեմանոց վարչութիւնը կը փութայ ծանուցանել Արմաշու Չարխափան Ս. Աստուածածնի բարեպաշտ ուխտաւորաց, թէ երթեւեկութեանց դիւրութեան համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են նախկին տարիներու նման:

Ուտիկանութեան նախարարութիւնն ալ կարեւոր հրահանգները տուած է իւր ստորակարգելոց, որպէս զի ուխտաւորաց երթալուն և գալուն առթիւ բաւականանան կայարաններու մէջ նախ անոնց Օսմանիյէ (կամ Համիտիէ) թէգրե-

րէները երթեւեկի կարգաւորութեան հսկելու համար:

Նիկոմիդիայէ մինչեւ Արմաշու նապարհի ապահովութիւնն ալ կատարել է, տեղական իշխանութեանց ձեռք առած կարգաւորութեանց շնորհիւ, և վանքին կողմէն ալ յատուկ պահակաձիւր կարգուած են ըստ սովորութեան ուխտաւորաց ընկերակցելու համար:

Նիկոմիդիայի մէջ գտնուող վանքի գործակալութիւնն ալ պիտի ջանան ուխտաւորաց պէտք եղած դիւրութիւններն ցուցնել և պատրաստել:

Պու. կիւն Պէյօղլուստա Սանթա Մարիա քիլիսէսիտէ Ավսթրիա Մանար Իմպերատորիցաւ միւթէ վէֆիլէ էլիզապէթին իմպերատրիս ըսելու իշխան ինքն օրունան աշինը բահանիտէ Բաթրիգ Ամեն Տ. Մաղաքիա Սրբազան հաղորթ լէրի թարափընտան Երեցեան Գեր. Տ. Դեորդ Սրբազան իւլէ Տ. Գնել վէ Տ. Եղնիկ վարդապետէր հազար պուլունմուշար տըր:

ԱՎՍԹՐԻԱ ԻՄՔԵՐԱԹՈՐԻՑԱՍԵՆԸ ՎԵՖԻԼԸ

Ավսթրիա-Մանար Իմպերատորիցաւ էլիզապէթին չըգան բազար իրթէսի կիւնիւ նախէհան վէֆաթ իթտիկինէ տարի վիւրուտ իտէն թէլիկրաֆիար պէրվէնէի աթի մալիւմաթը վիւրվիշէր տիր:

Միւշարիլէյան Իմպերատորիցաւ ճուսա իրթէսի կիւնիւ էօյլէնի 40 տաղիդ կէչէրէք, Չուրցէրիանըն ձիւնէվրա չէհրիտէ Պ. Ռի վաթ օթէլիտէն մուֆարաթ իթմիշ իտի, Միւշարիլէյան վարձօր իսկէլէսիւնէ կիթմէքտէ օլուպ, պիր տէ օարտ պիրտէն պիրէ երէ տիւլմիշ, վէ լաքին երէն գալըզ պարօրա կիրմիշ վէ օրատա քէն տիրի դայպ իթմիշ տիր, Վարօրըն գարտանը հարաքէթ իթմէք իւթմէմիշ իսէ տէ, Իմպերատորիցան իսկէլէսիւնէ պրմուսնէ գէվաթըն իսրարը իւզէրիսէ հարաքէթ գօմանտար վիրմիշ տիր, Վարձօր իսկէսիւնէ սէտլէրիտէն տիւշարը չըգտրդ տան սօնրա տուրմուշ վէ իսքէլէսիէ ափտէթ իթմիշ տիր, Օրատա Իմպերատորիցանըն հէնուգ ազը պալընա կէլմէտիկի իշիտիլէրէք, միւշարիլէյան պիր թէնէլէրէ իւզէրիտէ Պ. Ռիվաթ օթէլիտէ կէօթիւրիւրիւշ, վէ մուվաւըրթիւտէն պիր գալ տաղըզա սօնրա վէֆաթ իթմիշ տիր:

Ավսթրիա կաղէթալարընը պէտանընա կէօրէ, Իմպերատոր Փրանսուա Ժօզէֆին պէրպէր պալըսը ճուսա իրթէսի ազ չամըս պէրմիւթատ ալաֆր. սաթթ Յրատալէրիտէ խուսուսի տարիւսինէ կիտէրէք Իմպերատորը թրայ իթմիշ իտի, Մէրգուլ՝ ալէաթընը թօրլաւադ տա իքէն, պիրտէն պիրէ օտայա սէրայը Իմպերատորի միւշարիլէյան Ժէնէրալ Բար կիրմիշ, վէ տիրթէք պիր սէօ իլէ Իմպերատորա իրթապէն Իմպերատոր հաղորէլէրի, Չաթը հայնէթ մէտպընըզ իրթապէն պիր գըթա թէլէկրաֆ ալտըմ, մամաֆիհի պուլը թէպիլի իթմէնէ ճէսարէթ իտէ մէօրուլմա տէմիշ տիր, Հէնուգ կիրմիւթմիշ օլան Իմպերատոր քէմալը

հէնէնանիւ ճաման Ժէնէլալ, Նէօլմուշ, պէնի թէրէտուրտտէ պրազմաեղնը, ժէնապը Հազգ պանա գուլվէթ վիրտիւն տէլի թէլէկրաֆը միւշարիլէյան քալրաւը տըր, Իմպերատոր Իմպերատոր սուրէթի ֆաճիատա վէֆաթ իթտիկինէ տարի օլան իսպէրի թէլէկրաֆիի օգուլունճա պիրտէն պիրէ վիւնտէլիկի պիր տիրթէմէ տիր ալմը, վէ ետնը պալընտա պուլունան պիր իսկէմ լէնէ տանտարազ սալ էլիլի մէյուսանէ պիր թալիլ իլէ անլընա կէօթիլէրմիւշ տիր, Իմպերատոր պու սուրէթիլէ պիր տաղըզա գատար գըմըտանմադըզը գալտըզ տան սօնրա սանտալէա իւզէրիսէ երզըմը, վէ օրատա աղլաւաեա պալաւը տըր:

Վիէննա տաքի Փրէմտէնպալթ կաղէթալարըն պէտանընա կէօրէ, ժիւնէլաւտան պու գարա իսպէր վաթըլ օլտուգ տա Իմպերատոր Փրանսուա Ժօզէֆ միւտտէթի էօմիւրիստէ սալա քիւսէնէ ֆէնալըզ իթմէմիշ վէ եպլըզ իսկէլէ իթմիշ օլան պիր գալտընը նաւըլ պու հալէ տիւշար օլտուգուլուն անլա եալաւաղընը պէտան իթմիշ տիր, նալէ Փրայէ Բրէսէ կաղէթալարըն տալի իֆատէսինէ կէօրէ, Իմպերատոր Իմպերատորիցանըն վէֆաթը իսպէրիլէ ալընճա, ֆէրեաու ու ֆիդան իթմէնէ պալաւմը, վէ պու տիւննաւա պալըմա կէլմէտիք պիր չէյ գալմաւա տէմիշ տիր:

Վիէննա տա նէյր օլունան Նիւս Վիէնէր թալպալթ կաղէթալարըն պէտանընա կէօրէ, Իմպերատոր Փրանսուա Ժօզէֆ քէնտի քէրմէլէրիլէ պէրապէր Շէօնպրէօն սէրալընտաքի քիլիսէսի ինքն օլունան աշինը բահանիտէ հազար պուլունմուշ, վէ պու սրբատա միւշարիլէյան թարափընտան ալէֆաթ լաւը աճը աճը աճը ֆիդանլար օլունմուշ տուր, Իմպերատոր ձէնապը Հազգա օլան իսկէմընը զայպ իթմէտիկինէ պէտան իթմիշ վէ քէմալը թէնէլէրի Իմպերատորիցանըն սօն մէքմու պընտաքի պիր ֆրգրանը օլունմուշ տուր, քիւ պունտա Իմպերատորիցաւ սըհէթի պէրքէմալ օլտուգուլուն վէ Յորելեան չէնիլէրիտէ հազար պուլունմադ իւզըն եաղընա Վիէն նաեա կէլէպիլէնէլիսէ քէք մէմուն օլտուգուլուն պէտան իլէվէքտէ իտի:

Մէգըր կաղէթալարըն ալտըլը մալիւմաթա կէօրէ, Իմպերատոր Բազար իթմէսի կիւնիւ գըլարըլ լա պէրապէր ապալընտէ կէզմէք իւզըն պիրիսէի տէֆա օլմադ իւզրէ Շէօնպրէօն սէրալընտան միւֆարէգաթ իթմիշ տիր:

Իմպերատորիցա էլիզապէթին տամ տ'օնէօրլէրիտէն օլուպ, միւշարիլէյանըն եանընտա պուլունմուշ օլան գօնթէն Չարիլ Իմպերատորիցանըն վէֆաթընա տալի աթիտէքի մալիւմաթը վիրմիշ տիր: Ճուսա կիւնիւ էօյլէն վաթթը ձիւնէլըտա եթիլիտէք Պ. Ռիվաթ օթէլիտէ էնմիշ իտի, Իմպերատորիցա կէչէն սէնէ օլտուգու կիպի օ կիւն տալի չէհրտէ կէզմէք իսթէնտ իտի կէօլ իւզէրիտէ թէնէլէրիս իթտիքտէն վէ Պարօն տը Ռօյլիտիւն ապաֆիէսի իլէպալ

չէսինի կէզտիքտէն ս նրա ճուսա իրթէսի կիւնիւ թէրթէթ Թարիպիլէ Գօյա ալտէթ իլէնէնէք իտի, Իմպերատորիցանըն մանէթի չըմէնտըքիլէ իլէ սէյնալաթ իթտիրէրի հալտէ, միւշարիլէյան տալիւմա վարօր իլէ կիրմէսի թէր. ճիւլ իտէրլի, Վարօր էօյլէնտէն սօնրա սալաթ իթտէ չըգաճաք իտի, ցատթ Վ պուլուգտա օթէլտէն չըգտըզ, Իմպերատորիցա պէնիլէ պէրապէր իսթէլէնէ կիրթի. Մօն Պան ըրլթըմը իւզէրիտէ քէնտիլիսէ պիր պալընլըզ կէլտի պիրտէն պիրէ երէ տիւնէնէք իքէն գօլարըմ արասընա ալտըմ. երնէ երկրմէնէ պալաւաթ, Իմպերատորիցա եա ումուգուլա տանտէն մասընը սէօյլէալմ իսէ տէ, թէչէքըլը իթտիքտէն սօնրա պունու ըտտ իթտի մամաֆիհի քէնտիլիսէ աեապտա թուլապիլմէք իլիւն խալիլ զահմէթ չէքիտօր իտիմ. Նիհաեթ վարօրա պինտիք, պէնիլէ պէրապէր պիր գալ գատըն Իմպերատորիցանըն ըզտըրապալընը իսպէրիլէթմէնէ չալընէտօր իտիք. քէք կիւնիլէք նէֆէտալապիլիտօր իտի, Նիհաեթ ճան չէքիլմէնէ պալաւաթ. օ սըրատա վարօր էօյա չըգըլ իտի, թէքար իսկանա ալտէթ իթմէսի իլիւն գաթանա ընէա իթտիմ. իսկանա կէլտիկիլմէք զէման Իմպերատորիցա քէնտիլիսէն սալա իսպէտաթ տէյիլ իտի, օթէլէ նալ իտիլտիքտէն պիր գալ տաղըզա սօնրա թէսիլմիլ ըսել իթտի:

Իմպերատորիցանըն ճէնալէ ալալը պու կիւն Վիէննա տա ինքն օլունմադ վէ Գարուլիլ քիլիսէ. սինտէ տէֆն օլունմադ տըր, Իմպերատորըն էմիլիսէ թէվիթէն սէրալտա 6 ալ մալմէմ թուլունլաճաք տըր:

Պու. կիւն տալի Պէյօղլուստա Սանթա Մարիա քիլիսէսիտէ Իմպերատորիցանըն իսթիւրաթը ըսելու իշխան օգունմադ տուա. տա իսպիսիէ միւսթէյարը տէվ. Յարութիւն բայա, Օրման, Մէա. տին վէ Չրաթ նազըրը տէվ. Սէպիլմ Մէլհամ բայա, իսպիլի իսպիսի ճահանէ նազըրը սալտա. Սաղըզ Յօլհաննէն էֆ. հազարաթը վէ սալը պաղը մէմուրիլը քիւրմ հազար պուլունմադը կիպի, տէվ. ֆէլալմ իսպիլ Ռիֆաթ բայա հաղորէլէրի թարափընտան տալի նորատուկեան աթուֆ. Գարիլէլէ քէնտի հազար պուլունմուշ տուր:

ՏԱԽԻԼԻՆԷ

Տիւնքի կիւն Սէլալըզ ընտի ալիսի Համիտիէն ճամիսիտէ ինքն պուլունմուշ տուր:

— ԲԵՄԻՆ — Տիւնքի ճուսա կիւնիւ Սէլալըզ ընտի ալիսին տէն սօնրա չալեան պուլունմա միւսաւտէի Սէնիէի հազըթի Բատիլահի ինքէրիսէ, Փրանսա սէֆիլի քէպիլի էսալ. Մ. Գանպօն հազըթիլէրի սուրէթի դայըր ըստիսէն հուզըրը չէվթէթմէվֆուրը հազըթի թաճտարիտէ չէրէֆ. մէսուլա նալ օլմուշ տուր:

ՍԸՀՀԻՅԷ

Պօմպայ եկեղեցիներն էլ Հայտա-  
բացատ նահանգներն էլ նախորդ  
նամ մահալտե երևումը ճառ խա-  
թալը զուհուր իմիջ տիր:

Պօմպայտան օգոստ. 20-ին 9-ր  
գատար երևումը 99-րդ վո-  
գուաթ 85-րդ փիեթաթ, օգոստոս  
9-րդ 12-րդ փիեթաթ 132-րդ վո-  
գուաթ 104-րդ փիեթաթ, Բիրաշիտե  
յուլիս 27-րդ օգոստ. 2-ին գա-  
տար 33-րդ վոգուաթ 20-րդ փիեթաթ,  
օգոստ. 41-րդ 16-րդ գատար 13-  
րդ վոգուաթ 10-րդ փիեթաթ օլմուշ  
տուր:

Պօմպայտա օգոստ. 15-ին 22-րդ  
գատար 155-րդ վոգուաթ 155-րդ փի-  
եթաթ, օգոստ. 22-ին 29-րդ գա-  
տար 159-րդ վոգուաթ 153-րդ փի-  
եթաթ, Դալիթաթա օգոստ. 11-  
ին 18-րդ գատար 3-րդ վոգուաթ 5-  
րդ փիեթաթ, օգոստ. 19-ին 26-րդ  
գատար 5-րդ վոգուաթ 4-րդ փիեթաթ  
օլմուշ տուր:

Օգոստոսըն 15-ին կիրևինտեն  
29-ին կիրևինտե գատար 3-րդ գա-  
տար 15-րդ վոգուաթ 15-րդ փիեթաթ  
օլմուշ տուր:

|       |     |       |     |       |
|-------|-----|-------|-----|-------|
| Իսլամ | 83  | էրբէք | 122 | գատար |
| Խրիսթ | 60  |       | 60  |       |
| Եհան  | 13  |       | 8   |       |
| Ճէման | 156 |       | 190 |       |

ԳԵՂԵՑԻԿ ԽՕՍ ԲԵՐ  
ՆԻ  
ՕԳՏԱԿԱՐ ՄՅԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Օր մը, Ժամ մը, վայրկեան մը  
կեանք են մարդու մը թէ երբեմ-  
նակեան և թէ դժբաղդութեան  
վերջ տալ:

—Նա որ յաճախ կը փոխէ բա-  
րեկամներն չի կրնար ունենալ  
ճշմարիտ բարեկամ մը:

—Մարդիկն ինչու միշտ ի  
ցոյց դալ, իսկ պատշաճութեանը  
կը սիրէ ծածկել զինքն:

—Շատ մարդիկ իմաստութեամբ  
մտածելու և գործելու կարողու-  
թեան զուրկ լինելով՝ յաճախ խա-  
ղալիք կը լինին արկածից:

—Ուր կան բարեպաշտութեան  
սերմանք, անդ ի վեր կերելին  
բարեկամութեան ընթիւնք:

—Գերեաց վատթարագոյնն է  
այն, որ չի կրնար գտնել իւր յա-  
տուկ մարդիկներն ու ետե-  
լիներ:

—Ամէն բանի մէջ աշարջութիւ-  
նը՝ երկնակութեան մայրն է:

—Սիրտերը չափեցէք, և սիրտ ու  
քօակ միանգամայն պիտի ունե-  
նաք:

—Կանանց աննման դարձն և ա-  
րանց ճշմարիտ հարստութեան  
պարծառն՝ որդւոց համեստու-  
թեան և առաքելութեան ձիրքերն  
են:

—Ոսկեղէն է այն դարձ՝ յորում  
ոսկին բնա չի նայելով կը գոհն  
օգտաշատ գիտութեանց համար:

—Գէթ իմ տէր՝ անուն տալով  
արժանաւորին՝ կա ալ ճշմարտ  
դալ:

—Գթափրտ մարդոց անկարելի  
է վայրկեան մը իսկ հանգիստ վա-

յելել, երբ գիտեն թէ կան մար-  
դիկ որք կը տառապին: (Բրիս-  
տոսէն) զարեք առաջ մարդասէր  
Յոյն փիլիսոփայ մը ըսած է թէ՝  
«Երբ Բաբելոնի մէջ անժանօթ  
մարդու վը ռոտը պղտիկ փուշ մը  
մտնայ՝ ես Աթէնքի մէջ ամբողջ  
մարմնովս կը ցնցուիմ...»:

—Ինչպէս որ ծակ մը բաւական  
է ընկղմելու համար նաև մը, նոյն-  
պէս մեղք մը բաւական է մեղա-  
ւոր մը կորուսանելու:

—Դո՛ւք և խաղաղ սիրտը կեանք  
կանգնէ, բայց նախանձ և տըտ  
մուկիւն մարմնոյն մէջ սիրտ կըր-  
ծող թունաւորիչ որդեր են:

—Վրէժխնդրութիւնը վայրկեան-  
կան է, բայց նորա աւրմունք  
ըրբ մե յաւիտենական:

—Սովորաբար, զինքն չունիւ ը-  
տղին օր մ'ալ մեծաքանակ փնա-  
մը ցոյց պիտի տայ:

—Մարդէ մը չի կրնար պահան-  
ջուիլ, որ փորձառութիւններէ օգ-  
տուի, նաք մօլութեանց առաջն  
անհետը համար:

—Մեծ յատկութիւններով ծնած  
լինելու բուն ծանօթանիշն է՝ ա-  
ռանց նախանձութեան լինել:

—Լաւ է իմաստունէն յոնդի  
մանութիւն լսել, քան յիմարէն  
գովասանք:

—Իմաստութիւնն է թշնամու-  
թիւնը խափանել, քան թէ վրէժ-  
խնդիր լինիլ այնմ և գրգռել:

—Ժրութիւն, աշխատութիւն, և  
հնազանդութիւն՝ երիտասարդաց  
զլուաւոր պարտականութիւնքն են:

—Երջանկութեան ատկեղէն կա-  
նոններէն մին ալ՝ ակնկալութեանց  
չափաւոր լինելն է:

—Անկեղծութիւն և ճշմարտու-  
թիւն՝ հիմունք են ամենայն առա-  
քելութեանց:

—Երկայն յաղողութիւնք երբեմն  
կը սահին մէկ վայրկեանի մէջ:

—Զգուշացիր այն անձէն, որ  
իւր բացակայ բարեկամին վրայ  
կը չարախօսէ, կամ չպայտպաներ  
զայն, երբ այլք կը չարախօսեն:

—Լաւ է ներել քան վրէժխնդր  
լինիլ վատն զի մին արգասիք է  
հեղ և մարդասէր բարոյց, իսկ  
միւսն՝ վայրաք ու գաղանային բը  
նութեան:

—Ազա՛ն մարդիկ ոչ միայն կը  
տանջուին դիզելու տենչանօք, այլ  
և կորուսանելու երկնիցի:

—Վա՛յ այն մարդուն, որ չկրնար  
միայնակ մնալ առանց ձանձրանա-  
լու և կը նախադասէ անմտից հետ  
խոսակցիլ՝ քան թէ ինքն իրեն  
հետ:

—Արհամարհեցէք վիշտն և նա-  
պիտի դադրի զձեզ հարուածելէ:

—Երբ խիղճը կը խօսի՝ զայն լը-  
սելու և նմա հետեւելու է, մի-  
շու իսկ թիւէ մեզ առաջնոր  
դող ճակատագրին վրայ նեղու-  
թեանց ու դժուարութեանց հան-  
դիպիլք:

—Պարտականութիւն մը կատա-  
րելն՝ այն միակ բանն է, որոյ հա-  
մար երբեք չի զղար մարդ:

—Մարդը աւելի իւր դրօսանաց  
տեղեկէն պետք է դատել, քան  
թէ զինքն զբաղեցնող գործերէն:

—Յմէն մարդ որոյապէս կը գալ  
իրաւունքն իւր անձին կը յատ  
կանցնէ, իսկ պարտականութիւնն  
այլոց:

—Մոլորվողը տղայի կը նմանի

կ'սքանչանայ այն բանին վրայ, զոր  
չի հասկնար:

—Լաւ է ոտքով սահիլ, քան լե-  
զուաւ:

—Առողջութիւնն՝ պարկեշտու-  
թեան վկայագիրն է, զոր ամէն  
մարդ կրնայ կարդալ:

—Խօսողին հայելին է խօսքն:

—Անձը մի կարծեր իմաստուն,  
եթէ այլք զքեզ իմաստուն հա-  
մարին՝ յանձնապատան մի լինի:

—Մարմնոյ երջանկութիւնը կը  
կայանայ յառաջելութեան, իսկ  
հոգւոյն ի գիտութեան:

—Գիտունի մը տեղ կանցնի այն  
մարդը, որ ընդ միշտ իմաստու-  
թիւն որոնելու ետեւէ է, բայց  
երբ կը կարծէ թէ գտած է՝ մի-  
մար մ'է:

—Թշնամանաց մը վրէժ լուծելը՝  
թշնամին հաւասարիլ է՝ իսկ նմա  
ներելը՝ անկէ շատ վեր բարձրա-  
նալ է:

—Առաքինական բարեկամու-  
թիւնը՝ քաղցրագոյն պտուղներ  
են իմաստութեան:

—Խոհեմութեամբ, զգուշու-  
թեամբ և պարտաճանաչութեամբ  
պաշտօնին մէջ յարատեւողն՝ կը  
յարգուի միշտ և ամէն տեղ:

—Յաղագրութիւնը՝ բարեկամներ  
ձեռք կը ձգէ, իսկ ձախորդու-  
թիւնը կը փորձէ զանոնք:

—Հիւանդին բռն և անմտին մե-  
ծութիւն տալը միւսին բանն է:

—Գործին փոքրիկը և ծախքին  
փոքրիկը մի արհամարհեր:

—Արեւը հորիզոն մը, կեանքը՝  
քեցեղման մը, և ճաղդը՝ անիւ մը  
ունի: Մի՛ վատահիշ պատագ և զօ-  
րութեան:

Հաւաքեց  
Ռ. Ս. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ  
Օ. Երուսաղէմ:

ԼԷՐԱՅԻՑ

Աթիտէքի լեթայիքիւր Ծաղիկ  
կազմութեան օգոստոս տրո:

ՎՍՐԺԱՊԵՏԻ ՄԸ ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ  
Բարեւ է քեզնոր, ահաւասիկ ան-  
ցած օրուան ապսպրած վարժա-  
պետը բերի, թա՛մա՛մ ձեզի մինա-  
սիպ քեամիլ երիտասարդ մըն է,  
վարժապետ, էֆէնտինն ճեռքը  
պաք:

—Ապրիս տղտա տպրիս անունը  
ինչ է:

—Արամազդ: Արամ, Երուսաղէ-  
մ:

—Տղա, ես անանկ խորունկ գը-  
րաբար չեմ հասկնար, առիկա մեր  
տղոցը զրուցէ: Ինչ լեզու գիտես  
ան զրուցէ նայիք:

—Գաղղիէրէն, Անգղիէրէն, ի  
տալիէրէն և Թունիէրէն:

—Աթէրիմ տղա, աթէրիմ, ա-  
միսը քանի զրուշ կուգես կոր:

—Ոչ ինչ է պիտոյ վասն բանիդ  
այդորիկ տալ քեզ պատասխանի:

—Գրիգոր աղա պու տիրացու  
պօղմաթ վարժապետ նէ տիր, պու  
եափաշ եափաշ շարականտ պաշա-  
եաճագ:

—Հրամանքդ անոր մի նայիր, ա-  
նանք անանկ ալըմիշ եղած են:

—Ինձի համար հոգ չէ տղոցս  
աղէկ դաս տալ տէ, բանը հոն է,  
ամիսը ի՞նչ տալու է բաղարլընը  
եղած է:

—Ամիսը չորս ոսկի կուգէ կոր,  
ուտել, խմել, պառկիլ, վրան գը-  
լուխ ալ ձեզմէ:

—Ատիկա խօսալ է, ընելիք խըզ-  
մէթները գիտէ՞:

—Տղոցդ դաս պիտի տալ, ուրիշ  
ինչ խըզմէթ կալ:

Ձէ չէ, նայէ ես երէկ մեր օրթա  
խըզմէթներն ճամբայ տուի քի,  
վարժապետ մը առնեմ տէ, երկու  
դործը մէկ մարդ մը ընէ տէյի,  
հիմա զուրցեմ տէ մտիկ ըրէ, կի-  
րակի ու տուն օրերը յօճուխները  
իրկիւան դէմ ժառանգները պի-  
տի տանի պտտցունէ, առատները  
պղաքը քունելնէն չեղած կանուխ  
չանթան պիտի առնէ բաղարէն  
ուֆախ թէֆէխ պիտի բերէ, չա-  
մալըրի օրերը խորէն ջուր պիտի  
քաշէ, պարտեզը իրկուլնէ իրի-  
կուն պիտի ջրէ, կերակուրի ժա-  
մանակ սեղանին չորս կողմը պիտի  
դառնայ ու կարծես թէ պիտի  
ընէ: Մտաւոր տեղ մը գացած ա  
տեն չանթան առնէ ետեւէն պի-  
տի երթալ, ահա անչափ:

—Ինչպէս քեզ հոս է իրեն հար-  
ցունենք:

—Վարժապետ իմացար էֆէն  
տինն ըսածները:

—Այո, սակայն գրեալ է քիւրն  
սաղմոսաց՝ «Երանեալ է այն որ ոչ  
գնաց ի խորհուրդս՝ ամբարշտաց»  
մնայք խաղաղութեամբ:

—Ախպար ես քեզի չըսի՞ մի, ա-  
սիկա վարժապետացու է, բանիս չի  
գար, ուրիշ մը գտնալու է:

—Էֆէնտիմ, քուկին փնտաւ  
էսնաֆը ալ ուզած պտենդ չի  
գտնուիլ, հէմ վէքիլաւաճ, հէմ  
ալվազ, հէմ պաղչէպան հէմ ալ  
վարժապետ, ասանկները հազար չեն  
գտնուիր, էլ տէն տիւշմէ ըլլալու  
է, և կամ Պիթ բաղարը փնտ-  
աւելու է:

Այս տարի «ալթը բարմաք» ը-  
սուած ձուկը մինչեւ հիմա չի տես-  
նուած ըլլալուն և եղածներն ալ  
առանց գինին նայելու վաճառա-  
կանները առածնուն պէս չիտակ  
Օտէսա զրկելուն պատճառաւ՝  
Պօլսոյ թուղալիներն ալ ի բե-  
րան մնացած միաձայն հաւանու-  
թեամբ որոշեցին հետեւեալներն  
աղելու:

Բէթիին այս ամսուան բաքէթ-  
ները,

Հացագործ ախպարին չէթէլէ-  
ները,

Եֆէնտին վրայ համաւ ունեցող  
և պախալին քով գրէտի չունեցող  
դեռածանները:

Հինգ հարիւր լիրէն պակաս  
թրախօմա չընդունող երիտասարդ-  
ները,

Ժեօնթան մօնչէռներուն գրած  
սիրահարական նամակները,

Թաղական աղաներուն մենձ ա-  
ղալական հրաժարականները:

Ուսուցիչ, Խորհուրդին տուած  
վկայագիրները,

Տիրօմաթը փաստաւորներուն  
յաճախողներուն տուած խոս-  
տուածները:

Վարժարաններուն բարեկարգու-  
թեան ներքին և արտաքին կանո-  
նադիրները,

Ամուսնալուծութեան համար ե-  
կած նամակները,

Բարակէօզեան կտակը,  
Ոսկեբերան եկեղեցւոյ դողու-  
թիւնը: